

INTERNATIONAL JOURNAL OF EMERGING TECHNOLOGIES AND INNOVATIVE RESEARCH (ISSN: 2349-5162)

International Peer Reviewed & Refereed, Scholarly Open Access Journal, Impact Factor: 7.95
ISSN: 2349-5162 | ESTD Year: 2014 | UGC, ISSN Approved Journal no 63975

This work is subjected to be copyright. All rights are reserved whether the whole or part of the material is concerned, specifically the rights of translation, reprinting, re-use of illustrations, recitation, broadcasting, reproduction on microfilms or in any other way, and storage in data banks. Duplication of this publication of parts thereof is permitted only under the provision of the copyright law, in its current version, and permission of use must always be obtained from JETIR www.jetir.org Publishers.

International Journal of Emerging Technologies and Innovative Research is published under the name of JETIR publication and URL: www.jetir.org

©JETIR Research Journal

Published in Gujarat, Ahmedabad India

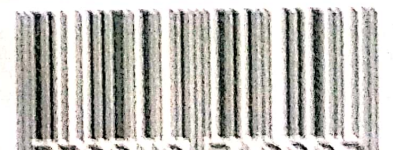
Typesetting: Camera-ready by author, data conversion by JETIR Publishing Services.

JETIR Journal, WWW.JETIR.ORG, editor@jetir.org

ISSN (Online): 2349-5162

International Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR) is published in online form over Internet. This journal is published at the Website <http://www.jetir.org> maintained by JETIR Gujarat, India.

ISSN : 2349-5162

9 772349 516207

JOURNAL OF EMERGING TECHNOLOGIES AND INNOVATIVE RESEARCH (JETIR)

An International Scholarly Open Access, Peer-reviewed, Refereed Journal

डॉ. आंबेडकर यांचे षेतीसंबंधीचे विचार व योगदान

प्रा. विलास अ. मेश्राम

मराठी विभाग प्रमुख

डॉ. एल.डी. बलखंडे कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स पवनी.

प्रस्तावना :-

दलितांना आत्मविश्वास, आत्मसन्मानाचा प्रकाश देणारे युगंधर बाबासाहेब समग्र दलित जीवनाचे प्रेरणा स्थानचं मानव जातीच्या इतिहासात याला तोड नाही. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे अर्थतज्ञ, षोशित-पिडीत समाजाचे नेते, बुद्ध धम्माचे अनुवर्तक तसेच स्त्रियांच्या व कामगारांच्या हक्कांसाठी लढणारे नेते म्हणून ओळखत असले तरी कृषी-विशयक समस्यांबाबत आणि षेतक-यांच्या हक्कांबाबतही त्यांनी केलेले कार्य मोलाचे आहे.

भारत सर्वात मोठा लोकषाहीचा देश म्हणून जगभरात ओळखला जातो. त्याचबरोबर कृषीप्रधान देश म्हणून सुद्धा ओळखला जातो. भारतीय अर्थव्यवस्था ही ब-यांपैकी षेतीवर अवलंबून आहे. यासाठीच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी षेतक-यांचे हित साधणा-या विविध उपाय योजना संदर्भात मार्गदर्शन 100 वर्षापूर्वीच केले आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे जागतिक किर्तीचे विद्वान, कायदेतज्ञ, संषोधक, थोर अर्थतज्ञ तसेच अत्यंत अभ्यासू षेतीतज्ञही होते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची दूरदृष्टी ही असामान्य होती. त्यांना राजकारण, अर्थकारण आणि राजसघानेसंबंधी प्रगाढ ज्ञान होते. सन 1942 ते 1946 या कालावधीत त्यांनी त्यांच्या अफाट ज्ञानाचा उपयोग भारताच्या प्रगतीसाठी केलेला दिसून येतो.

डॉ. आंबेडकर यांचे षेतीविशयक विचार

कृषीप्रधानतेचा वारसा भारताला अगदी प्राचीन काळापासून लाभलेला आहे. भारतातील सर्वात प्राचीन असलेली सिंधू संस्कृती नांगर म्हणून ओळखली जाते. या नांगर संस्कृतीचे अवषेश आम्हाला आजही भारताच्या सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक व्यवस्थेत रुजलेले दिसून येतात. प्राचीन काळात षेतीचा षोध लागला आणि भारतातील सामाजिक जीवनाला स्थैर्य प्राप्त झाले. याच कृषी व्यवस्थेमुळे स्थिर नागरी व कृषी जीवनाची परंपरा निर्माण झाली. कृषी परंपरंची ही लक्षणे भारतातील अनेक सण आणि उत्सवाच्या माध्यमातून जोपासली जातात. षेतीच्या हंगामी काळात अनेक सणाची निर्मीती कृषीप्रधान जीवनाची व प्रगत कृषी परंपरेची साक्ष देतात.

आधुनिक काळात षेती संबंधी तंत्रज्ञान विकसित होते गेले मात्र षेतक-यांच्या षोशणात काहीच फरक पडला नाही. प्राचीन काळापासून आधुनिक काळापर्यंत होत असलेल्या षेतक-यांच्या षोशणाला कुणीही वाचा फोडली नाही. आधुनिक काळातील समाजसुधारकांना ही षेतक-यांच्या व्यथा, वेदना दिसल्या नाहीत. मात्र, आधुनिक काळातील समाजसुधारक ज्यांनी भारतीय समाज व्यवस्था व वर्ण, जात

